

OPINIE SEPARATĂ,

expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și articolului 67 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995

1. Prin Decizia nr. 46 din 10 aprilie 2025 a fost declarată inadmisibilă sesizarea nr. 211g/2024 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 214 alin. (9) lit. c) din Codul administrativ, ridicată de dl Artur Pantaziev, administrator al SC „Natural Gaz D.C.” SRL, parte în dosarul nr. 3r-269/2024, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Curtea a reținut că, la 16 noiembrie 2023, SC „Natural Gaz D.C.” SRL (*Natural Gaz*) a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) pentru anularea Hotărârii nr. 649 din 27 octombrie 2023 privind aprobarea contribuțiilor financiare lunare pentru costurile stocurilor de securitate pentru anul 2022 și a anexei la această hotărâre în partea referitoare la contribuția sa financiară. Totodată, *Natural Gaz* a cerut suspendarea executării Hotărârii menționate și a anexei la ea în partea referitoare la obligația de a achita, începând cu 1 noiembrie 2023, contribuția financiară lunară în mărime de 759 629 lei, dată fiind cota de piață de 2,43%. Prin Încheierea din 27 noiembrie 2023, Judecătoria Chișinău a dispus suspendarea executării Hotărârii ANRE nr. 649/2023 și a anexei la ea în partea referitoare la obligația *Natural Gaz*. Această Încheiere a fost menținută prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 15 februarie 2024 (a se vedea DCC 46 din 10 aprilie 2025, §§ 3-5).

3. De asemenea, la 18 decembrie 2023, ANRE a adoptat Hotărârea nr. 773, prin care a modificat Hotărârea ANRE nr. 649/2023 și anexa respectivă. *Natural Gaz* a contestat și acest act administrativ, solicitând suspendarea executării acestuia. Prin Încheierea din 9 aprilie 2024, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a dispus suspendarea executării Hotărârii ANRE nr. 773/2023 în partea referitoare la *Natural Gaz*, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești. Nefiind de acord cu această încheiere, la 23 aprilie 2024, ANRE a formulat un recurs (a se vedea DCC 46 din 10 aprilie 2025, §§ 6-8).

4. În același timp, la 30 mai 2024, Parlamentul a adoptat Legea nr. 125 pentru modificarea unor acte normative, care a intrat în vigoare la 31 mai 2024. Prin această lege în Codul Administrativ a fost introdus articolul 214 alin. (9) lit. c), care **constituie obiectul sesizării**. Potrivit normei contestate, nu pot fi suspendate hotărârile Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică adoptate în temeiul art.108¹ alin.(5) din Legea nr.108/2016 cu privire la gazele naturale.

5. Autorul sesizării afirmă că, potrivit articolului 214 alin. (9) lit. c) din Codul administrativ, odată atacate în procedura contenciosului administrativ, hotărârile ANRE adoptate pe baza articolului 108¹ alin. (5) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale nu pot fi suspendate. Autorul susține că prevederea contestată se referă la cazul său și îi încalcă accesul liber la justiție (a se vedea DCC 46 din 10 aprilie 2025, §§ 13-14). În plus, potrivit autorului sesizării, norma contestată a fost inițiată și a fost adoptată anume pentru a interveni în litigiul său cu ANRE aflat pe rolul instanței de judecată (a se vedea paginile 7, 10-11 din sesizarea nr. 211 din 25 octombrie 2024¹).

¹ https://constcourt.md/public/ccdoc/sesizari/211g_2024.10.25.pdf

6. Subliniez că **o condiție de admisibilitate a sesizării** privind excepția de neconstituționalitate este și faptul că **prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei**. În acest sens, Curtea analizează aplicabilitatea prevederii contestate la soluționarea cauzei de pe rolul instanței de drept comun (a se vedea DCC nr. 108 din 29 august 2023, § 16; DCC nr. 151 din 7 noiembrie 2023, § 20; DCC nr. 124 din 10 octombrie 2024, § 31; DCC nr. 139 din 24 octombrie 2024, § 15).

7. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză de contencios administrativ care are ca obiect **examinarea unei cereri de recurs împotriva unei încheieri judecătorești, prin care s-a suspendat executarea unei hotărâri ANRE** adoptate pe baza articolului 108¹ alin. (5) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale. În acest context, rețin faptul că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională, în principiu, a recunoscut existența **dreptului de a cere suspendarea actelor administrative** (a se vedea HCC nr. 20 din 26 septembrie 2019, § 51; DCC nr. 124 din 10 octombrie 2024, § 45).

8. **Dreptul de a cere suspendarea actului administrativ a fost exercitat de către autorul sesizării în prezenta cauză (a se vedea §§ 2-3 supra) până la intrarea în vigoare a prevederilor contestate care anulează acest drept**. De asemenea, cererea de recurs a fost formulată de ANRE până la intrarea în vigoare a normei contestate. Faptul că prevederea contestată a fost adoptată și a intrat în vigoare în perioada examinării recursului nu conduce la concluzia că această normă ar fi aplicabilă (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 151 din 7 noiembrie 2023, § 21). Mai mult, legea procedurală civilă care **anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces**, limitează exercitarea unor drepturi **nu are putere retroactivă** (a se vedea articolul 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003).

9. În jurisprudența sa, examinând sesizarea nr. 131g/2023, Curtea a observat că **excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în procedura examinării recursului împotriva încheierii judecătorești referitoare la suspendarea Hotărârii Comisiei Naționale a Pieței Financiare din 26 aprilie 2022 privind instituirea administrării speciale**. Cererea referitoare la suspendarea acestei hotărâri a fost depusă la 23 iunie 2022. Totuși, autorul critică prevederile din Legea contestată care au intrat în vigoare la 5 septembrie 2022. Prin urmare, **pentru că solicitarea de suspendare a fost formulată la o dată la care norma contestată nu era încă în vigoare, Curtea a considerat că aceasta nu este aplicabilă în cauza în care a fost ridicată excepția care a stat la baza sesizării**. Mai mult, Curtea a observat că aceste prevederi nu au fost aplicate nici de judecătorul primei instanțe. Curtea a conchis că autorul sesizării a formulat o *actio popularis* (a se vedea DCC nr. 124 din 10 octombrie 2024, §§ 32-33).

10. *A contrario*, admiterea faptului aplicării normei contestate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate ar putea ridica **problema aplicării retroactive a unei modificări legislative în procesul în care statul este parte** din perspectiva dreptului la un proces echitabil, așa cum acesta este prevăzut în articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

11. Curtea Europeană a reținut în mod constant că **principiul statului de drept și conceptul de proces echitabil** consacrat la articolul 6 din Convenție se **opun ingerinței puterii legislative în înfăptuirea justiției în scopul influențării soluționării judiciare a unui litigiu** (a se vedea *Dimopoulos v. Turcia*, 2 aprilie 2019, § 32; *Vegotex International S.A. v. Belgia*, 3 noiembrie 2022, § 92; *Zafferani și alții*

v. *San-Marino*, 9 ianuarie 2025, § 46).

12. Potrivit Curții Europene, **intervenția unei legi retroactive în cursul procedurilor judiciare** riscă să submineze **echitatea procedurilor** și, în special, **egalitatea armelor** prin exercitarea, în cursul procedurii, a unei **influențe asupra soluționării litigiului** (*Dimopulos v. Turcia*, 2 aprilie 2019, § 38). Într-adevăr, **utilizarea legislației retroactive care are ca efect influențarea rezultatului judiciar al unui litigiu la care statul este parte prezintă riscuri inerente**, în special atunci când acest efect este de a face disputa imposibil de câștigat pentru reclamant (*Vegotex International S.A. v. Belgia*, 3 noiembrie 2022, § 93; *Zafferani și alții v. San-Marino*, 9 ianuarie 2025, § 47).

13. Drept consecință, Curtea Europeană a considerat că **intervenția legii în litigiu, menită să asigure rezultatul procedurii, constituie o ingerință a puterii legislative în administrarea justiției** (a se vedea *Vainieri și alții v. Italia*, 14 decembrie 2023, § 20; *Albanese și alții v. Italia*, 25 aprilie 2024, § 18).

14. Constatând neaplicabilitatea legii, reiterez că **Curtea verifică doar legea aplicabilă cauzei în cadrul căreia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate**. Excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că aceasta privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar acest instrument devenind o *actio popularis*, lipsit de caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 108 din 29 august 2023, § 22; DCC nr.115 din 26 septembrie 2023, § 24; DCC nr.108 din 12 septembrie 2024, § 18).

15. În baza celor menționate, în opinia mea, Curtea trebuia să declare sesizarea inadmisibilă din motivul că **dispozițiile contestate nu sunt aplicabile în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate**.

Judecător al Curții Constituționale

Serghei ȚURCAN

10 aprilie 2025